

Baggrundsnotat for Naturnationalpark Stråsø

I juni 2020 indgik regeringen en aftale med Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet om at igangsætte forberedelsen af to naturnationalparker hhv. i Gribskov i Nordsjælland og i Fussingø ved Randers. I april 2021 kom regeringen sammen med aftalepartierne bag Natur- og Biodiversitetspakken med deres bud på, hvor de tre næste naturnationalparker skulle placeres. Det drejer sig om Almindingen på Bornholm, Stråsø mellem Herning og Holstebro og Tranum ved Jammerbugt.

Der er i forbindelse med den inddragende proces nedsat to nationale arbejdsgrupper (en arbejdsgruppe for interessenter og en videnskabelig arbejdsgruppe) og en lokal projektgruppe til hver naturnationalpark.

Dette baggrundsnotat er udarbejdet til brug for den videnskabelige arbejdsgruppe, arbejdsgruppen for interessenter og den lokale projektgruppe i forbindelse med etablering af naturnationalparken Stråsø. Formålet med dette baggrundsnotat er, at give medlemmerne i de respektive arbejdsgrupper en introduktion til områdets nuværende status herunder forekomsten af beskyttede naturtyper, truede og sårbare arter, N2000 habitatnatur, fredede områder, friluftsfaciliteter, fortidsminder, træartsfordeling, fordeling mellem skov og lysåben natur mm.

I tilknytning til dette baggrundsnotat er der udarbejdet en kortfunktion, hvor det er muligt med en større detaljeringsgrad at undersøge forekomsten af beskyttede naturtyper, N2000 habitatnatur, fredede områder, fortidsminder, friluftsfaciliteter, træartsfordeling, fordeling mellem skov og lysåben natur mm. Man tilgår denne kortfunktion via dette link: [WebApp for Tranum, Stråsø og Almindingen](#)

I venstre hjørne finder man dette bogmærke , hvor man kan skifte mellem de forskellige tre naturnationalparker. Ved siden af finder man denne lagliste , hvor man kan klikke en række af de forskellige temaer, som er beskrevet nærmere i baggrundsnotatet, til og fra.

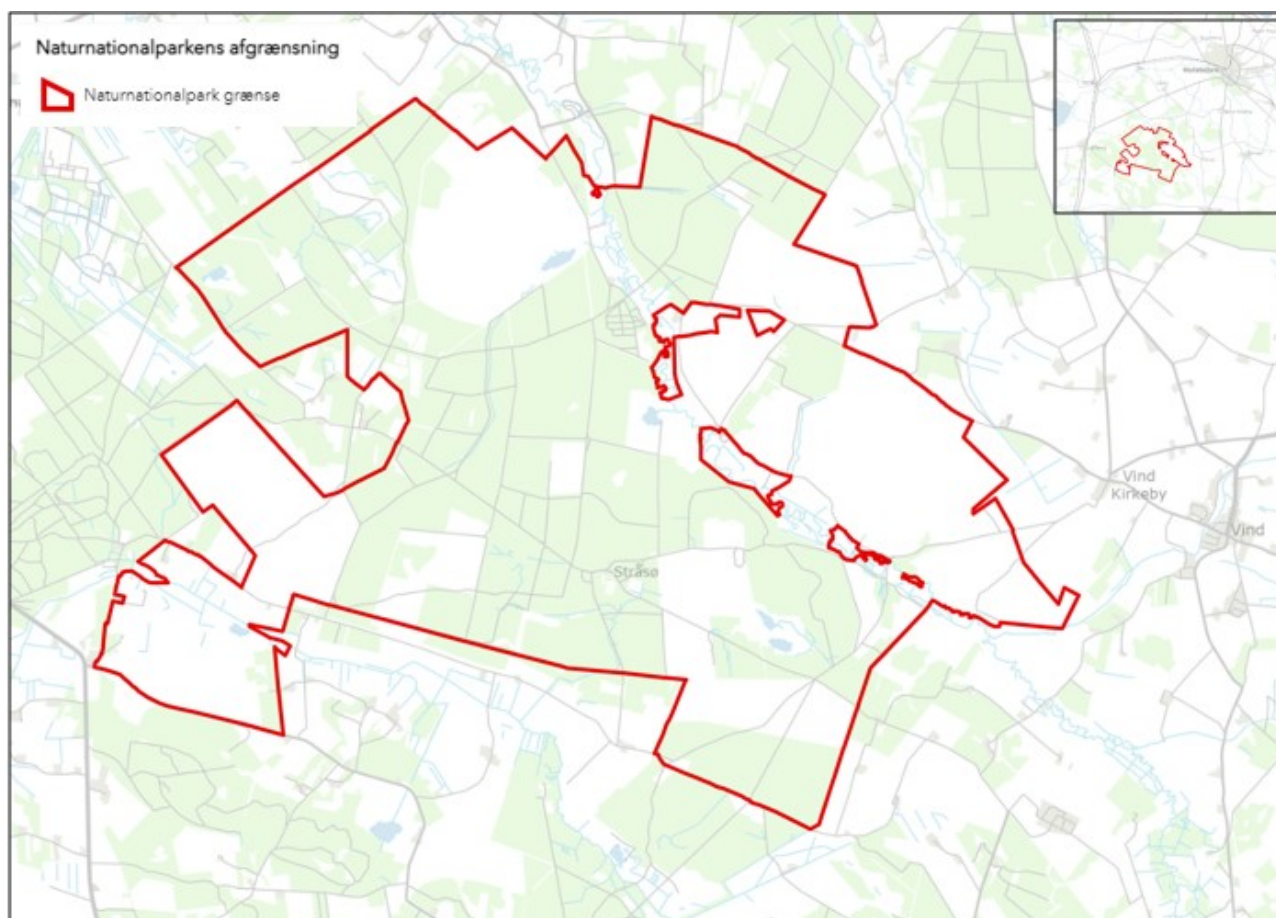
Indholdsfortegnelse

1. Områdebeskrivelse og historie	3
1.1 Naturnationalparkens område og historie	3
2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold	6
2.1 Landskabsdannelse og jordbund	6
2.2 Arealernes hydrologi	7
2.3 Sammenhæng i landskabet	7
3. Natur	8
3.1 Skoven	8
3.2 Beskyttet og registreret natur	10
3.3 Øvrige lysåbne arealer	14
3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne	14
3.5 Truede og sjældne arter	15
4. Kulturmiljø	16
5. Friluftsliv	17
6. Plan- og beskyttelsesmæssige forhold	18
6.1 Natura 2000-udpegninger	18
6.2 § 25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov	19
6.3 §3-områder	19
6.4 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner	19
6.5 Fredninger og vildtreservater	20
6.6 Drikkevandsinteresser	21
6.7 Råstofplaner	21
6.8 Naturskogsstrategien	22
6.9 Andre udpegninger eller planer	22

1. Områdebeskrivelse og historie

1.1 Naturnationalparkens område og historie

Naturnationalpark Stråsø ligger i Vestjylland mellem Holstebro, Herning og Ringkøbing i et af de tyndest befolkede og mest uforstyrrede områder i Danmark. Naturnationalparkens ca. 3600 ha ligger i hjertet af et af landets største sammenhængende skov- og hedeområder. Naturnationalparken rummer store hedearealer heriblandt Vind Hede, Kaj Munks Hede, Nr. Vosborg Hede og Sdr. Vosborg Hede. Området indeholder plantagerne Blåbjerg, Stråsø, Fejsø samt skovrejsningsarealer fra 1990'erne ved Lystbæk.

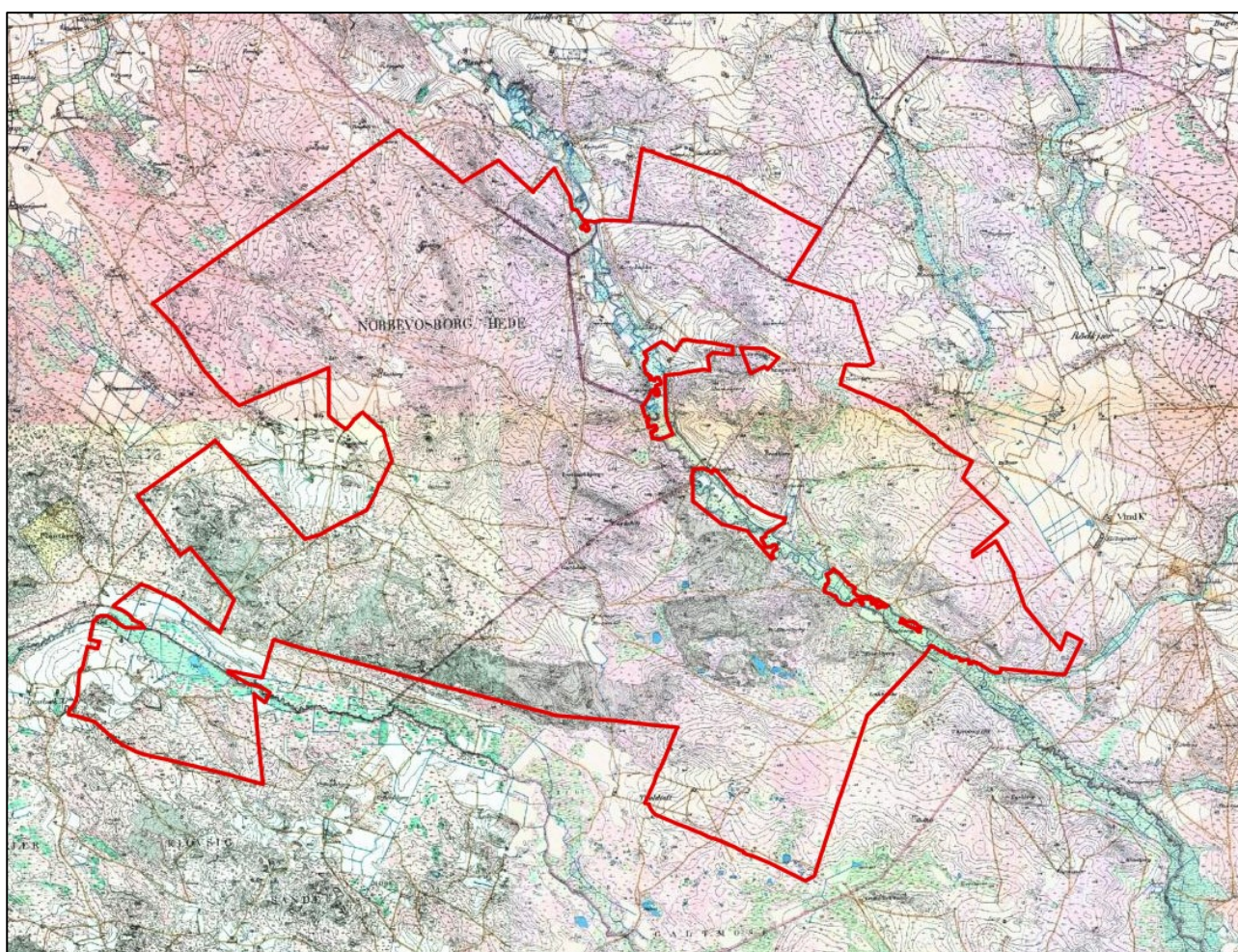
Kort 1 Naturnationalparkens beliggenhed og udstrækning

Naturnationalpark Stråsø er beliggende på Skovbjerg Bakkeø, som er Danmarks største bakkeø. Storslåede vidder kendetegner landskabet, hvor Lilleå og Madum Å gennemskærer området og efterlader et blødt kuperet terræn mellem dalene. Vekselvirkningen mellem de store hedearealer, vådområder, skov og sletter udgør en landskabsmosaik med stor oplevelses- og naturværdi. Den hyppige kontrast mellem mørke skove, de farverige heder og lyse sletter giver lys- og skyggevirkninger og landskabsbilleder, man sjældent ser andre steder i Danmark. Det er et landskab med muligheder for gode livsvilkår for typiske vestjyske plante- og dyresamfund, herunder hedens specielle flora og fauna.

Under sidste istid var Skovbjerg Bakkeø isfrit og dækket af steppetundra. Efter istidens afslutning for godt 10.000 år siden vandrede skoven atter ind i området – først ene, dernæst birk og skovfyr. Derefter kom hassel samt de egentlig skovdannende træer elm, eg, lind og ask. Det er imidlertid karakteristisk, at skove i Vestjylland etablerede sig meget langsommere end i Østdanmark, og at de vestjyske skovområder til stadighed var åbne med meget lyng og græs i bunden.

Skovrydninger satte ind for 6.000 år siden i forbindelse med landbrugets indførelse. Samtidigt med denne udvikling begyndte hederne at opstå i området. Hederne på Skovbjerg Bakkeø når deres maksimale udbredelse i perioden 1.500-500 år f.Kr., og i forhold til det øvrige Danmark har Skovbjerg Bakkeø været relativt intensivt udnyttet til landbrug meget tidligt i forhistorisk tid.

Indtil slutningen af 1800-tallet var området – bortset fra enkelte spredtliggende egekrat – totalt skovløst (se kort 2).

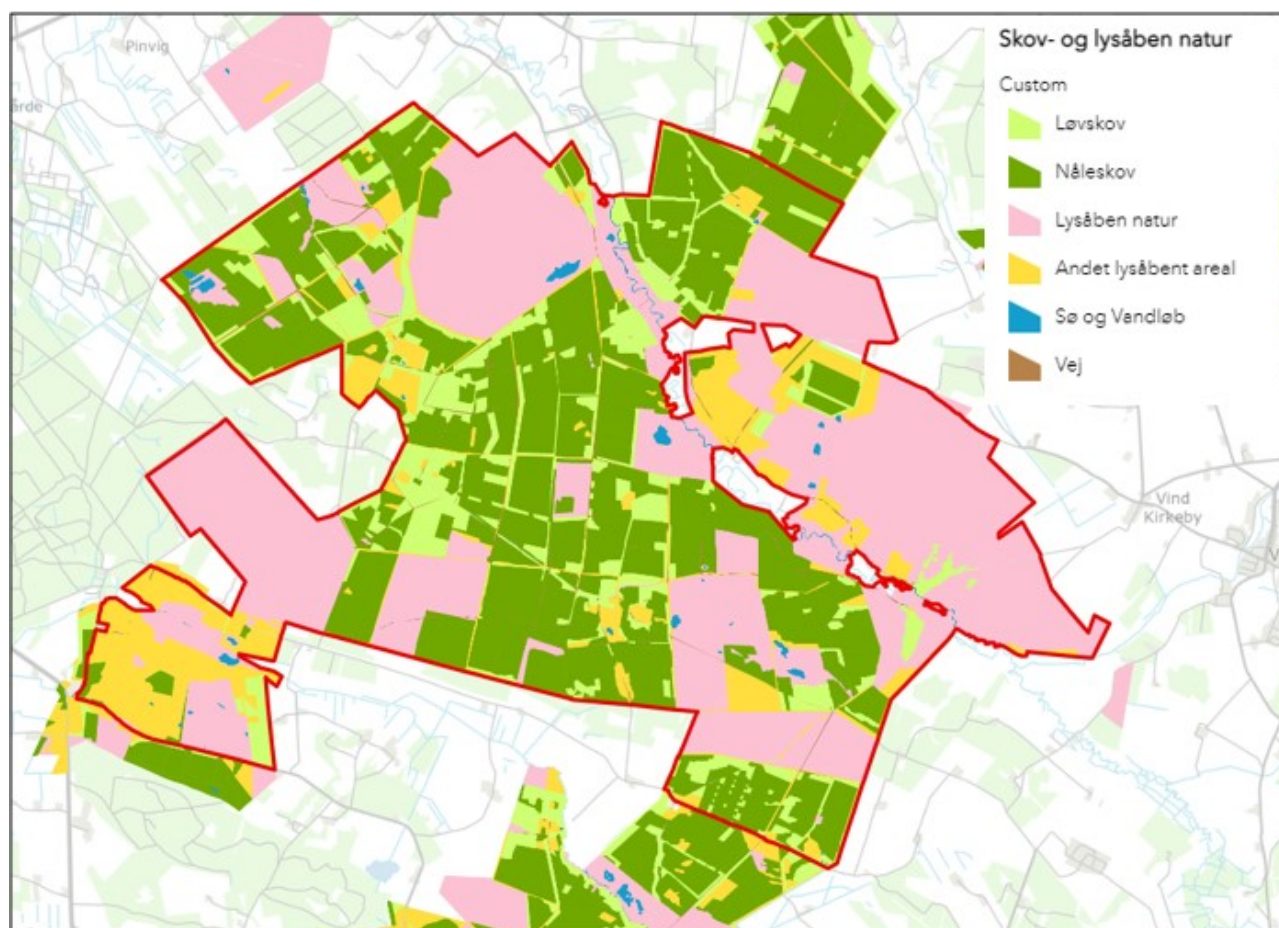
Kort 2 Høje målebordsblade fra perioden 1862 - 1899

Plantageskoven er anlagt i flere etaper, startende i 1890'erne hvor staten opkøbte og tilplantede hede- og landbrugsarealer omkring den enlige hedegård Stråsøgård, som har givet navn til området. Ved den begyndende tilplantning omkring århundredeskiftet henlå store områder som sandflugtsarealer og indlandsklitter. Størstedelen af de første plantninger – som altovervejende bestod af bjergfyr – anlagdes dels på disse flyvesandsarealer og dels på de ringeste hedejorder. Plantningerne havde på dette tidspunkt mest karakter af værnsskov. Efterhånden som bjergfyr-beplantningerne gav læ og beskyttelse indplantedes mere produktive nåletræsarter.

Under 2. verdenskrig iværksatte staten omfattende opkøb af mindre gode landbrugsjorder og heder i området. Dels for at øge tilplantningen og øge produktionen af træ, og dels for at skaffe beskæftigelse til arbejdsløse. Hermed blev den lidt bedre hedejord tilplantet med primært rødgran og sitkagran. Enkelte heder blev ikke tilplantet og disse blev fredet i 1949 mhp. at sikre hedeværdierne.

Yderligere opkøb og tilplantninger er sket frem til 1960'erne og senest udvidet med Lystbæk i 1990'erne. De senere tilplantninger er sket på landbrugsjord. Fordelingen af skov og lysåben natur fremgår af kort 3.

Fra omkring 1940 til 1994 var store arealer udlagt som kronvildtreservat med det formål at fremme en kronvildtbestand på egnen. Det har betydet, at der i dag er en meget stor bestand af kronvildt i området.

Kort 3 Fordeling af skov og lysåben natur

2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold

2.1 Landskabsdannelse og jordbund

Naturnationalpark Stråsø ligger på den nordvestlige del af Skovbjerg Bakkeø, som er et gammelt landskab, der er dannet under den næstsidste istid. Området har ikke været isdækket under den sidste istid, og fremstår overordnet som et storbakket landskab med jævne landskabsformer. Dette overordnede landskabsbillede brydes dels af de store ådale, som gennemskærer området (Lilleådalene og dalen ved Madum Å), samt af de mange klitdannelser der findes i området.

Skovbjerg Bakkeø er et morænelandskab fra Saale istiden (ca. 390.000-130.000 år før nu). Det er sandsynligt at de højeste bakker i området udgør en randmoræne, hvor et isfremstød har skubbet jorden sammen i en høj bakkekam. Under den sidste istid (Weichsel istiden, ca. 117.000-11.500 år før nu) strakte isranden (Hovedopholdslinjen) sig omtrent fra Bovbjerg i vest til Hald Sø i øst, og herfra til den dansk-tyske grænse. Stråsø området var således ikke isdækket, og lå som et bakkeparti, der hævede sig over de omgivende smeltevandssletter.

Området har formentlig udgjort et nøgent og forblæst tundralandskab under istiden - et miljø som har været præget af bl.a. jordflydning og sandfygning. I særdeleshed har jordflydning (dvs. jordbevægelser pga. frost/tø oven på en frossen undergrund) været med til at forme landskabet, så det i dag fremtræder langt mere udjævnet end de yngre landskaber nord og øst for Hovedopholdslinjen. Sandfygningen har efterladt sig markante spor i form af vindslebne sten (de såkaldte "gåsebryststen"), som forekommer almindeligt i området. Det er påvist at nogle af klitterne i området er dannet i slutningen af sidste istid.

Flere steder i området findes markante ådale - mest tydeligt omkring Lilleåen. Langs Lilleådalene forekommer desuden terrasseflader, dvs. "trin" i terrænet der ligger højere end den nuværende dalbund. Disse kan muligvis være dannet i forbindelse med afstrømning af smeltevand under et isfremstød fra sydøst.

De omfattende klitlandskaber i området er ikke udelukkende opstået i slutningen af sidste istid. De kan også tilskrives menneskelig aktivitet i både historisk og forhistorisk tid. I bronzealderen blev området omdannet fuldstændigt fra skov til hede, og i de følgende mere end to tusind år, er der påvist mange sandflugtsepisoder – formentlig pga. overudnyttelse af landskabet. Fra skriftlige kilder ved vi at sandflugten også har præget området i historisk tid, og endnu i dag findes der blottede sandflader på f.eks. Sønder Vosborg Hede. Flere steder i området findes veludviklede parabelklitter, og et markant træk ved området er de sten- og grusbelagte afblæsningsflader (de såkaldte brolægninger), der ofte findes mellem klitterne.

Jordbundsforholdene i området varierer ganske meget, og er et resultat af områdets beliggenhed på den nordvestlige del af Skovbjerg Bakkeø. Overfladematerialet består dels af glaciale sedimenter, som er aflejret i forbindelse med istiderne, og dels af postglaciale dannelser, der er afsat efter istiderne.

De glaciale dannelser består altovervejende af sand og grus, som er afsat direkte af gletsjeris (morænesand/-grus) eller i forbindelse med isens afsmeltning (smeltevandssand/-grus). Dertil kommer meget små områder med moræneler. Fælles for disse dannelser er, at de er meget gamle (>100.000 år), og at jordbundsudviklingen har pågået i lang tid. De er derfor meget udvaskede og næringsfattige.

Efter Weichsel istidens afslutning, er der aflejret forskellige postglaciale sedimenter. Disse omfatter betydelige arealer med flyvesand, både i form af klitter og som mere jævne lag af vindbåret sand. I ådalene findes store områder med ferskvandssand og tørv. Sidstnævnte forekommer desuden flere steder i mindre lavninger. I Lilleådalene er desuden registreret ferskvandsgytje.

Overordnet set er jordbunden i området præget af grovkornede aflejringer (sand og grus), som er udvaskede og næringsfattige.

2.2 Arealernes hydrologi

Mindre end 10 % af de ca. 3.600 ha som udgør Naturnationalpark Stråsø er lavbundslande. De lavtliggende våde arealer er primært beliggende omkring de to vandløb Lilleåen og Madum Å.

Lilleåen er et af landets mest oprindelige og velbevarede vandløb, som slynger sig naturligt og smukt i landskabet. Lilleåen og de ånære arealer har en overvejende naturlig hydrologi, og kun stedsvis er der i de ånære enge og moser gravet afvandingsgrøfter.

Madum Å er til gengæld kanaliseret og dybt nedskåret i terrænet. De vandløbsnære arealer ved åen i naturnationalparken har været drænet ved grøftning, men de fleste grøfter er nu lukkede og de vandløbsnære enge og mosearealer har i dag stort set en naturlig hydrologi.

Selvom området primært udgøres af tørre, naturligt veldrænede jorde er der flere steder potentiale for at genoprette den naturlige hydrologi. Eksempelvis i naturnationalparkens nordvestligste del og i parkens sydlige del (syd for Stråsegård), hvor de fleste af områdets i alt 27 km grøfter findes.

2.3 Sammenhæng i landskabet

Skovbjerg bakkeøens bærende landskabsidentitet er de store heder og plantager, som er særligt udtalt i naturnationalparken. Landskabet optræder med en sammensat karakter, hvor både et vekslende terræn og et konstant skift mellem hede, plantage og slette tilsammen tegner et varieret mosaiklandskab. Selvom elementerne i mosaikken går igen i hele området, er sammensætningen varierende og giver landskabet kompleksitet.

Især strukturen af bevoksningen definerer landskabets skala og rumlige forhold, fordi enten hegn, skovbryn eller plantager afgrænser de enkelte landskabsrum omkring ådale, heder eller lysninger. I de mest plantagedominerede dele af området opleves landskabet at have en overvejende lukket karakter.

Heder og plantager optræder som store sammenhængende elementer i landskabet og særligt hedernes åbne karakter understreger ofte den store skala.

Mod nord grænser naturnationalparken op til den resterende del af Blåbjerg Plantage og Carlsberg Hede og i umiddelbar nærhed heraf det store militære øvelsesterræn ved Holstebro. Umiddelbart øst for parken ligger Skårnø og Ølgryde plantager. Mod syd grænser parken op til den resterende del af Fejsø Plantage og mod vest op til Ulfborg Aktieplantage. Derudover findes der en række mindre private skov- og naturområder der grænser op til eller ligger i umiddelbar nærhed af parken. Samlet set omfatter naturnationalparken og de omkringliggende skove og naturarealer et areal på ca. 100 km².

3. Natur

3.1 Skoven

Det er karakteristisk for skoven i Stråsøkomplekset at der er tale om forholdsvis yngre skov, da størstedelen af bevoksningerne er anlagt fra 1940'erne til 1960'erne. På daværende tidspunkt blev skoven etableret med produktion for øje og de jordbundsmæssige vilkår er særligt gunstige for en lang række produktionstræarter såsom rødgran, sitkagran, omorikagran, lærk, ædelgran og douglasgran.

Tabel 1 Fordelingen af forskellige træarter, §3-natur og andre lysåbne arealer

Areal i hektar	Bøg	Eg	Andet løvtræ	Rødgran	Sitkagran	Skovfyr	Andet nåletræ	§3 natur	Andre lysåbne arealer	Total
Stråsø Naturnationalpark	117	253	97	434	119	194	446	1509	412	3580

Som det fremgår af tabel 1 dominerer nåletræer skoven og udgør godt 70 % af det samlede skovareal på ca. 1660 ha. Der findes relativt store arealer med rødgran som udgør omkring en fjerdedel af den samlede skovbevoksning, mens skovfyr udgør godt 10 %.

Det var primært bjergfyr, der blev plantet som værnsskoven og forkultur for senere skovplantninger i slutningen af 1800-tallet, men i dag rummer skoven kun mindre arealer med bjergfyr. Kun på de kuperede indsander, hvor vækstbetingelserne er meget ringe, er bjergfyr den mest udbredte træart.

Europæisk hjemmehørende arter dominerer skoven med en udbredelse på mere end 75 %. Sitka- og omorika-gran er de eksotiske nåletræarter, der har den største udbredelse med et areal for hver på godt ca. 100 ha.

Løvtræ udgør knap 30 % af skoven med hovedvægten på eg. Skoven er gennem de seneste årtier blevet drevet ud fra principperne om naturnær skovdrift, hvilket er grunden til at der er ca. 467 ha, hvor løvtræ udgør hovedtræarter, og at der er en høj grad af indblanding med andre træarter i de ellers rødgrandominerede bevoksninger. Desuden er der i det senere år indplantet små lommer med insektbestøvede hjemmehørende buske og træer.

I december 2013 blev Stråsø-komplekset (Blåbjerg, Fejsø og Stråsø) hårdt ramt af en kraftig storm som væltede ca. 375 ha mellem-aldrende og gammel nåleskov. Cirka 2/3 af arealet, hvor træerne væltede, er beliggende inden for naturnationalparken. Hovedparten af disse arealer er siden 2013 blevet gentilplantet som blandingsbevoksninger med hovedtræarterne bøg, eg, skovfyr, rødgran og lærk. Lærk (både hybridlærk og europæisk lærk) er desuden anvendt som ammetræer på de største åbne stormfaldsflader.

I den sydlige del af Vind Hede findes en række fredede egekrat, som menes at være nogle af de sidste rester af de skove, der engang dækkede hele området. Selvom egekrattene udgør en forsvindende del af det samlede areal udgør de en værdifuld landskabs- og naturtype. Egekrattene er udpegede som Natura 2000-skovnaturtypen "Stilkeke-krat" (9190) efter habitatdirektivet og deres beliggenhed fremgår af kort 7. I egekrattene findes muldbundsarter som hvid anemone og liljekonval. De beskyttede egekrat er imidlertid truet af tilgroning med glansbladet hæg og nåletræ.

På de øvrige skovbevoksede arealer er naturværdierne tilknyttet de tilplantede nåletræsarealer. På skovbunden vokser især morbundsplanter som bølget bunke, blåbær og skovstjerne, men stedvis findes også mere sjældne arter som alm.-, liden-, fem- og otteradet ulvefod.

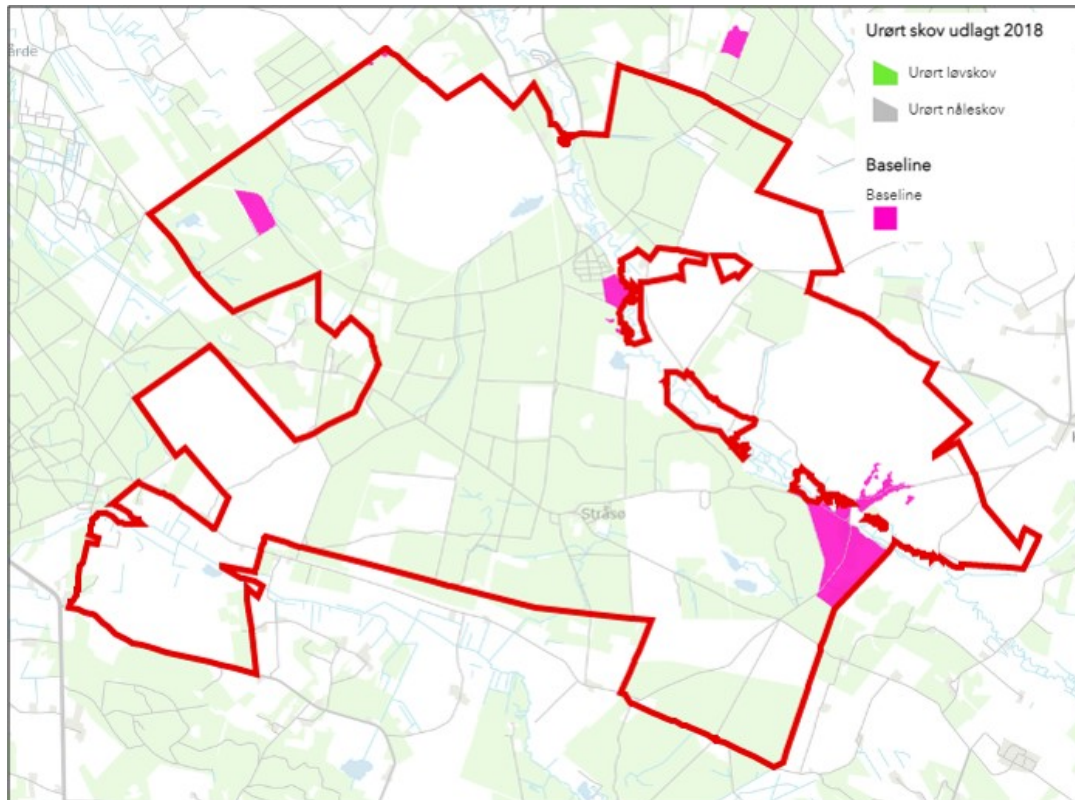
En lang række arter af svampe er knyttet til nåletræerne - heraf forekommer ca. 25 rødlistede svampearter. Eksempelvis vokser her den meget sjældne duft-ridderhat og kantet-ridderhat samt orange korkpigsvamp, og en række sjældne arter af kødpigsvampe og læderpigsvampe.

I området er der observeret hen ved 100 forskellige fuglearter. I det vekslende landskab med skov og åbne hedearealer findes bl.a. natravn, hedelærke, vendehals, rødrygget tornskade og lille gråsisken, mens den ældre løvskov også er levested for mere almindelige løvskovsfugle som natugle, spætmejse, træløber og skovsanger.

Hjortevildtet ynder de tætte grantykninger, som yder effektivt skjul under hvile og drøvtygning. Krondyrenes foretrukne områder er tydelige at se i skoven med formbidte rødgran og skrællet træbark. De uforstyrrede og stedvis tætte nålebevoksninger har også haft betydning for, at Danmarks første ulvepar i mere end 200 år slog sig ned i Stråsø Plantage, hvor de i 2017 fik et kuld hvalpe. Et nyt ulvepar fik i 2019 også et kuld hvalpe.

De invasive arter glansbladet hæg, contorta fyr og skarntydegran forekommer almindeligt og er under spredning i området. De udgør på sigt en trussel for både de fredede egekrat og de lysåbne naturarealer.

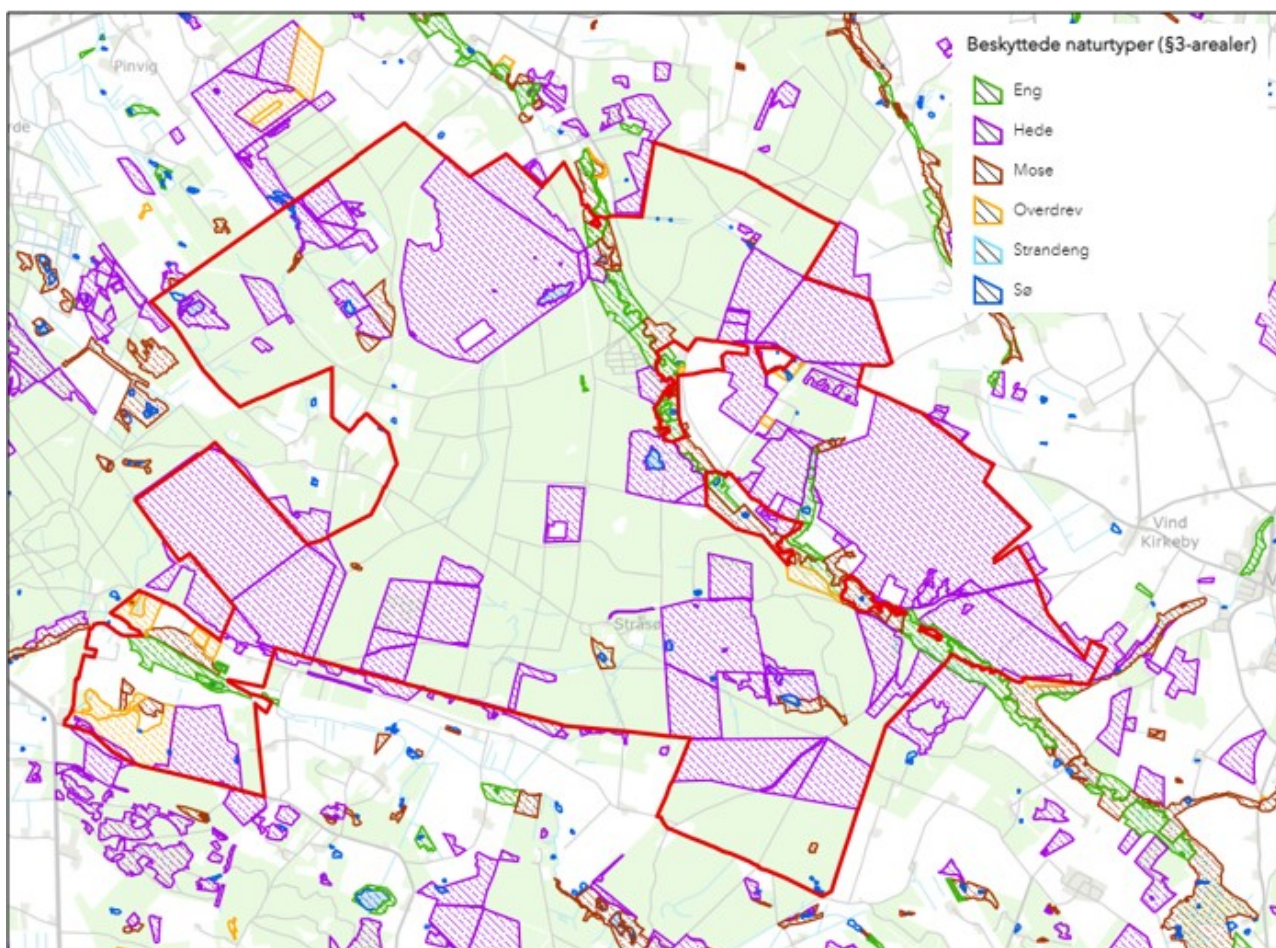
Ved udmøntningen af naturskøvsstrategien er ca. 66 hektar udlagt til urørt skov, som omfatter udvalgte egekrat med tilstødende heder (hvor hede udlagt som urørt skov udgør mere end halvdelen af arealet). Der er ikke udlagt arealer til urørt skov i 2018. Arealer tidligere udpeget til urørt skov fremgår af kort 4.

Kort 4 Tidligere udpeget urørt skov. Baseline er betegnelsen for opgørelsen i Naturpakken i 2016 af dengang eksisterende urørte skove og anden biodiversitetsskov på Naturstyrelsens arealer (bemærk at der ikke er udlåst arealer til urørt skov i 2018)

3.2 Beskyttet og registreret natur

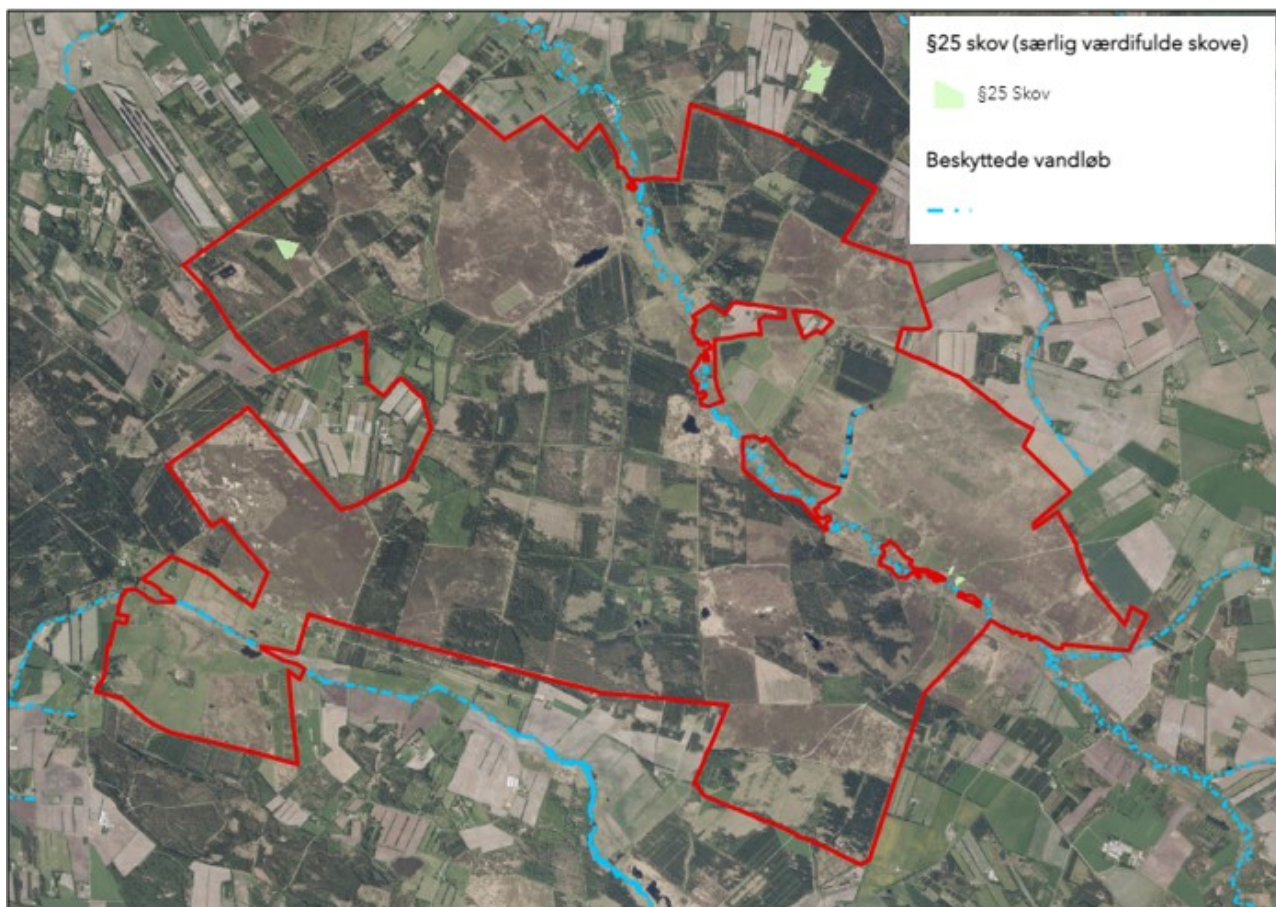
Omkring halvdelen af naturnationalparken udgøres af natur, der er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven (se kort 5). Hede er områdets naturmæssigt vigtigste landskabstype og udgør op til 80 % af det samlede areal med beskyttet § 3 natur. Som det fremgår af kort 5 er der (efter danske forhold) tale om meget store sammenhængende beskyttede naturarealer. For eksempel er Vind Hede og Kaj Munks Hede tilsammen på næsten 400 ha, Nr. Vosborg Hede og Sdr. Vosborg Hede er begge omkring 200 ha.

Kort 5 Udbredelsen af beskyttede naturtyper (§3-arealer)

Omkring 12 ha egekrat er omfattet af skovlovens § 25 og beliggenheden af disse fremgår af kort 6.

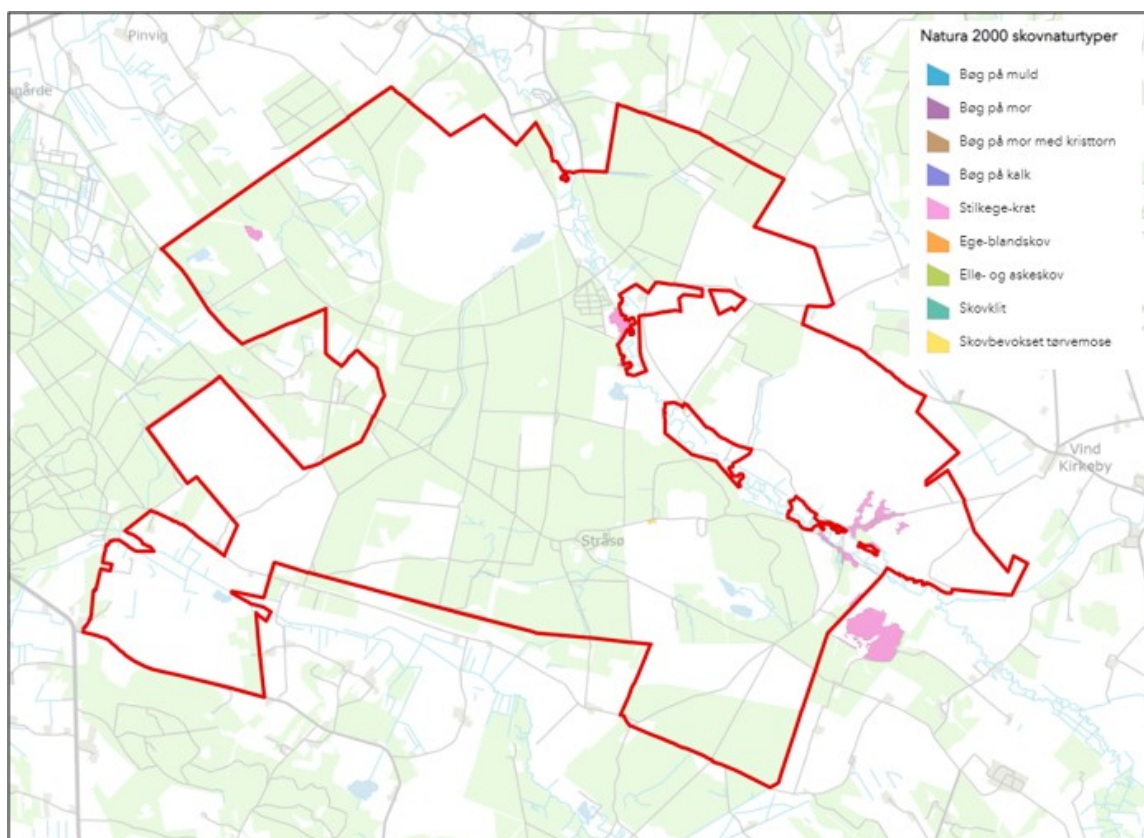
Kort 6 viser desuden de beskyttede vandløb som primært er Lilleåen og Madum Å.

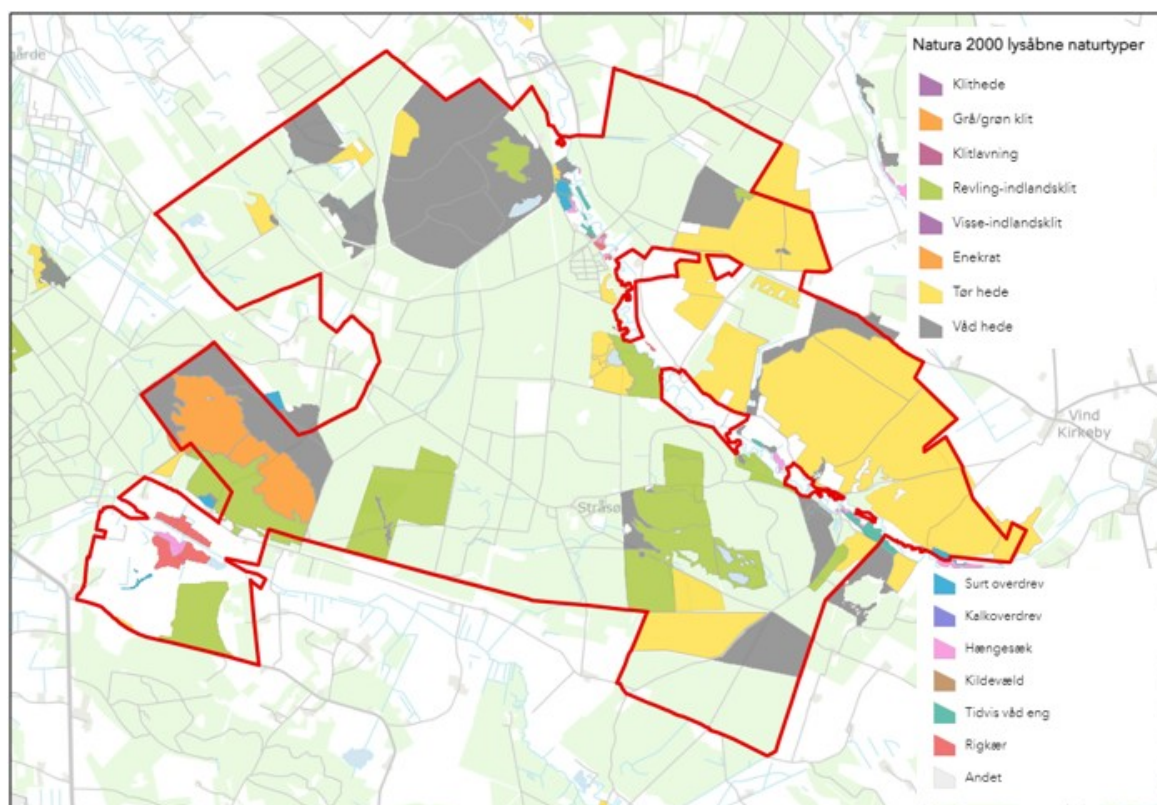
Kort 6 Forekomsten af §25 skov samt beskyttede vandløb (arealerne med §25 er forholdsvis små og findes i den NV og SØ del af området)

Da naturnationalparken er en del af et Natura 2000 område er der inden for området kortlagt naturtyper i kategorierne, lysåbne naturtyper, skovnaturtyper og søer under 5 ha. Der er kortlagt i alt knap 1400 ha habitatnatur. Habitatnaturtyperne tør hede (4030), revling-indlandsklit (2320), våd hede (4010) og enekrat (5130) har langt den største udbredelse – tør hede med ca. 700 ha, revling-indlandsklit med ca. 250 ha, våd hede med knap 200 ha og enekrat med ca. 100 ha. De to ådale og de dynamiske indlandsklitter bidrager til områdets store heterogenitet. I alt er der kortlagt 17 habitatnaturtyper inden for området (se afsnit 6.1).

De få arealer med stilk-egekrat (9190) fremgår af kort 7, mens kort 8 viser udbredelsen af de lysåbne natura 2000-naturtyper. Naturarealernes mosaikagtige natur fremgår imidlertid ikke af kort 8, som eksempelvis viser Vind Hede som overvejende tør hede og Nr. Vosborg Hede som våd hede. Samtlige heder er mosaik af hede naturtyperne tør hede og våd hede med større eller mindre islæt af enekrat, revling-, visse- eller græs-indlandsklit og tørvelavning.

Kort 7 Udbredelsen af N2000 skovnaturtyper

Kort 8 Udbredelsen af N2000 lysåbne naturtyper

Overvejende vurderes naturtilstanden at være god til høj for de lysåbne naturtyper jf. Miljøstyrelsens seneste basisanalyse (2022-2017), men andelen af naturarealer i høj tilstand er dog relativt begrænset. En ikke uvæsentlig andel af naturarealerne har dog en moderat tilstand og en meget lille del en ringe tilstand. Det fremgår af basisanalysen at hvor tilstanden er moderat-ringe skyldes det typisk tilgroning med vedplanter og invasive arter.

Der forekommer arealer med tør hede (4030), hvor Miljøstyrelsen har registreret en for naturtypen uhensigtsmæssigt tilgroning af middelhøje og høje græsser, og på næsten alle arealer forekommer der (i mindre omfang) vedplanter og invasive arter. Den invasive mos stjernebredribbe findes på mange af hederne og er under spredning.

Den største trussel på arealerne med våd hede (4010) er tilgroning med den høje græs blåtop.

Indlandsklitterne med naturtypen revling-indlandsklit (2320) er normalt afhængige af naturlig dynamik og græsning, og naturtypen er meget følsom over for eutrofiering. Miljøstyrelsen har på en del arealer med revling-indlandsklit registreret vedplanter og invasive arter, som vurderes at være naturtypens største trussel. På luftfotos over Sdr. Vosborg Hede ses tydeligt hvordan udbredelsen af blottede sandflader er blevet mindre i løbet af de sidste 30 år, hvilket vidner om at indlandsklitterne ikke længere er så aktive.

De våde habitatnaturtyper er generelt i en god tilstand, hvilket skyldes at de kortlagte arealer overvejende har en naturlig hydrologi.

Hederne fremstår i dag uden megen trævækst. Den store bestand af krondyr i området græsser på hederne og bidrager hermed til at holde hederne lysåbne. På nogle af de mere lyngdominerede heder ses, at krondyrene gennem deres græsningen vedligeholder lyngen og ofte er deres sølehuller botanisk spændende med arter af tørvemosser, soldug og benbræk m.m..

Særligt på Vind Hede ses effekter af krondyrgræsningen, da store flokke har dagsæde her. På Vind hede er der i dag en relativ stor udbredelse af græs og urter modsat tidligere hvor lyng havde en større udbredelse. Vegetationsændringen syntes at være sket sideløbende med at krondyrbestanden er blevet større.

Krondyrgræsningen på Vind hede er med til at skabe variation, da dyrenes færdsel og fødesøgning genskaber partier med blottet sand og mange steder på heden er der meget lidt førne til gavn for urter såsom tormentil, lyngsnerre, kongepen og de mere sjældne arter som kattefod og vårkobjælde. Trehornet skarnbasse træffes på de fleste af hederne som en konsekvens af krondyrgræsningen.

De fleste heder i naturnationalparken er gamle og rester af det hedelandskab, der tidligere dækkede store dele af Jylland. Men næsten 100 ha hede er genskabt efter rydning af nåletræer. Det har vist sig i Stråsø at næringsfattige naturtyper som sure overdrev eller hede relativt hurtigt (efter få år) genindfinder sig på de ryddede arealer.

Lystbæk (det sydlige del af området) ved Madum Å adskiller sig fra det øvrige areal ved at det i nyere tid har været agerjord. Gennem de sidste 30 år er der arbejdet målrettet på at genoprette næringsfattige naturtyper på de tidligere omdriftsjorder. Agerjorden er blevet udpint ved slæt samt græsning og naturlig hydrologi er genskabt, hvilket har medført at de knap 200 ha tidligere agerjorde i dag har udviklet sig til beskyttet natur. Den ny natur, der er blevet genskabt består overvejende af surt overdrev med værdifulde overdrevsarter som blåhat, liden klokke, engelsk græs, læge-ærenpris, blåmunke, smalbladet og håret høgeurt m. fl. Men der er også genskabt eng, sø, hængesæk og fine rigkærsområder med trævlekrone, engviol, kragefod, kærtrehage, gråstar, dværgstar etc.

Den uregulerede Lilleå har generelt en god naturtilstand, hvilket f.eks. isfuglen drager nytte af. Lilleåen huser en selvreproducerende bestand af laks, og åen og de omgivende arealer er bl.a. levested for odder og bæver.

Naturnationalparkens heder er gennem årtier blevet forvaltet ved afbrænding, lynghøstning og manuel rydning af træopvækst. Derudover afgræsses mindre delområder med forskellige dyreracer – får, kreaturer heste og muldyr. Foruden Lystbæk-området er det primært mindre arealer langs Lilleåen og mindre områder i tilknytning til Vind Hede og Blåbjerg Hede som afgræsses. Afgræsningsformen har varieret over årene. Der har i perioder været vinterafgræsning med får, helårsgræsning med kreaturer og sommerafgræsning.

Flere af området heder indgik i det EU støttede LIFE Hedeprojekt, og som følge heraf var der øget fokus på hedeafbrænding, rydning, slåning og afgræsning i projektperioden fra 2010-2016. Der blev som et led i projektet lavet forsøg med mindre afskrælninger på Sdr. Vosborg, Nr. Vosborg og Vind Hede.

3.3 Øvrige lysåbne arealer

De øvrige lysåbne arealer udgøres dels af dyrkede marker, bælter med vildtagre, brandbælter og veje. De dyrkede arealer udgør omkring 2 % af det samlede naturnationalpark område. De er etableret som aflastningsarealer med attraktive foderemner for kronvildtet. Disse arealer er blevet omlagt ca. hvert 5. år og ofte med blomsterfrøblanding iblandet.

Enkelte mindre arealer er tjenestejord til de få skovboliger, der ligger inden for området.

En del tidligere dyrkede agerjorde er udlagt til udvikling af natur, og er gennem en længere årrække blevet forvaltet mhp. at fremme naturudviklingen. De fleste af disse arealer vurderes i dag at have et naturindhold, som gør at de er beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven. Det er således kun få at disse arealer, som fortsat har status som brakmark eller slette. Det vurderes at omkring halvdelen af de godt 400 ha, der er angivet som "Andre lysåbne arealer" i tabel 1 har udviklet sig til beskyttet natur.

3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne

Stråso-komplekset udgør sammen med de omkringliggende plantager og militære øvelsesterræner et af landets største sammenhængende naturområder. Området dækker over en betydelig naturmæssig variation og rummer store arealer, der er registreret som beskyttet natur og habitatnatur. Der er i de seneste årtier arbejdet målrettet med at sikre bedre sammenhæng mellem (især) de lysåbne naturtyper i skoven.

De store sammenhængende skovområder i kombination med de lysåbne områder i skoven, heder, småsøer, vandhuller, moser og vandløb samt de tilgrænsende lysåbne arealer og fugtigbundsarealer giver en mosaik-natur, som biotopmæssigt skaber levesteder for en lang række forskellige arter.

De mange både privat og statsejede skov- og naturarealer omkring naturnationalparken og vandløbene og de tilknyttede ådale er med til, at sikre gode spredningsmuligheder for dyr og planter i området.

3.5 Truede og sjældne arter

Danmarks største bestand af den truede og sjældne vårkobjælde findes på Vind Hede. Vårkobjælden findes også fåtallig på nogle af de øvrige heder, hvor også cypres-ulvefod vokser. En del relativt sjældne plantearter vokser på hederne såsom guldblomme, kattefod, lyngstar og i de vådere områder brun næbfrø, flydende kogeleaks og strandbo.

Inden for naturnationalparken eller i tilknytning til denne er der registreret omkring 80 rødlistede arter. Det er særligt truede arter tilknyttet hedenaturtyperne som f.eks. lyngvikke, langbladet soldug, hedekløvtand, klit-bægerlav, ensian blåfugl og orange jordbi. Der vokser også en lang række rødlistede svampe, som særligt er tilknyttet skoven. Se artstabellen i bilag 1 over nogle af de sjældne og truede arter, som findes i området.

Naturnationalparken er levested for flere interessante fuglearter. Det drejer sig blandt andet om rødrygget tornskade, natravn, vendehals, grønspætte og hedelærke m. fl. Vind Hede og Sønder Vosborg Hede var tidligere urfuglereservat og var indtil 1996 hjemsted for en bestand af urfugle. Urfuglen havde været fredet siden 1972, men uddøde i Danmark i 2001.

Foruden de rødlistede arter findes en række bilagsarter (II, IV og V) i området, f.eks. tørvemosser som tæt tørvemos og rødbrun tørvemos eller laverne spinkel- og hede-rensdyrlav. Også mange relativt sjældne arter af myrer lever på hederne, eksempelvis blodrød rovmyre, lille hedemyre, uralmyre, mosemyre og blank hedemyre. Myrer er vigtige for hedens økologi, da de kan være med til at skabe variation i mikrotopografien. Nogle myrearter indgår i meget vigtige samspil med andre insekter som arter af blåfugl og rovbillearter, derudover er myrer en meget vigtig fødekilde for visse sjældne fugle som vendehals og grønspætte.

4. Kulturmiljø

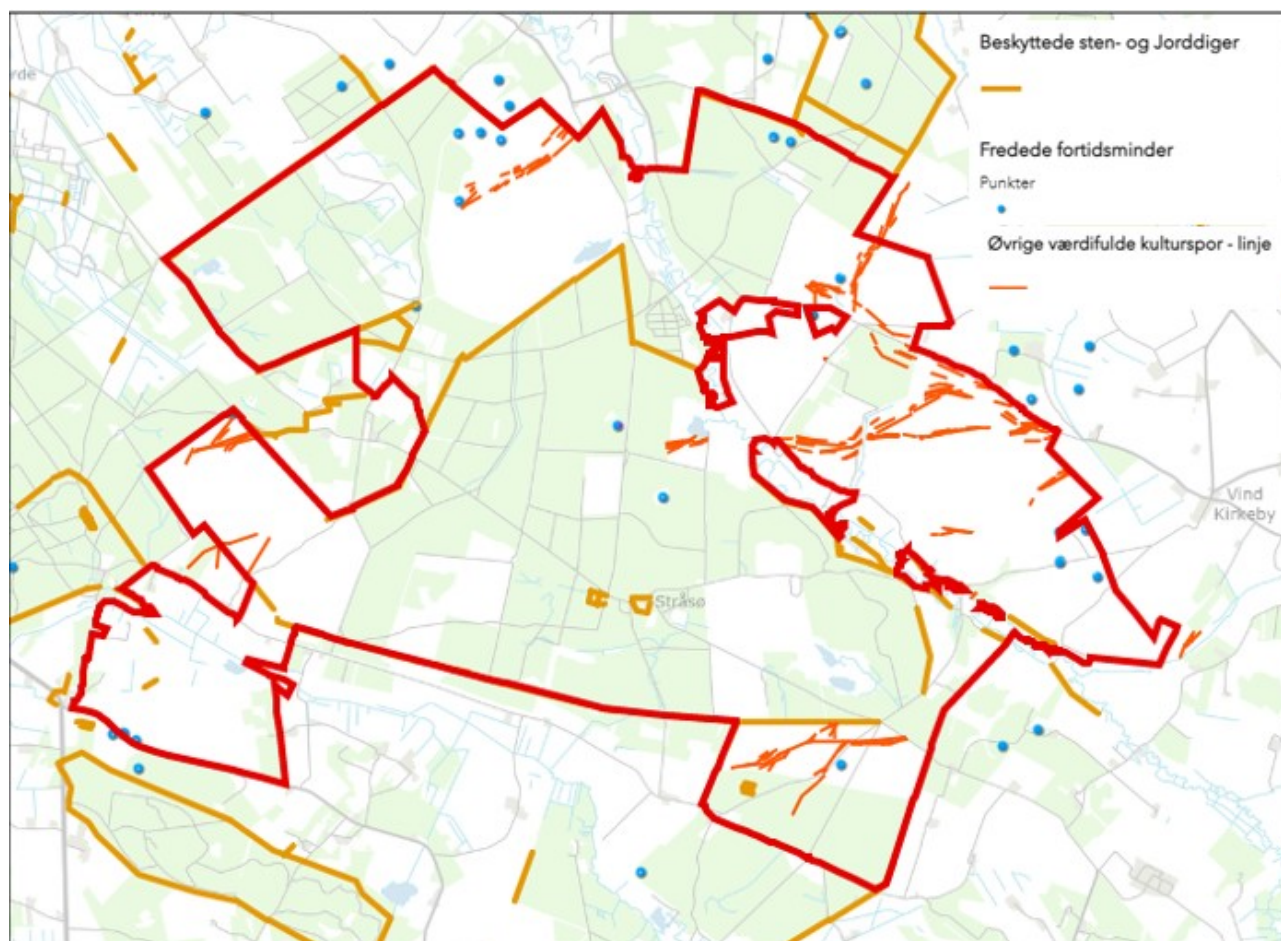
Der er i det samlede område registreret en del fortidsminder særligt gravhøje, og der er ved udgravninger gjort fund fra stenalderen.

Der er i alt 21 gravhøje inden for området. Dertil kommer et par historiske dyrefolde. Hvor der er blåler helt tæt på jordoverfladen, findes mange pottemagerhuller, der vidner om stedlig produktion af jydepotter.

En del arealer er omgivet af fredede jorddiger. På de større heder, er der fine gamle hjulspor. Der hvor hjulsporene samles ved de gamle passagestederne ved ådalene er hjulsporene blevet til dybt nedskårne hulveje. Eksempler herpå ses ved Fuglsang Bro.

Langs den sydlige del af Lilleå erkendes resterne af et gammelt engvandingsanlæg.

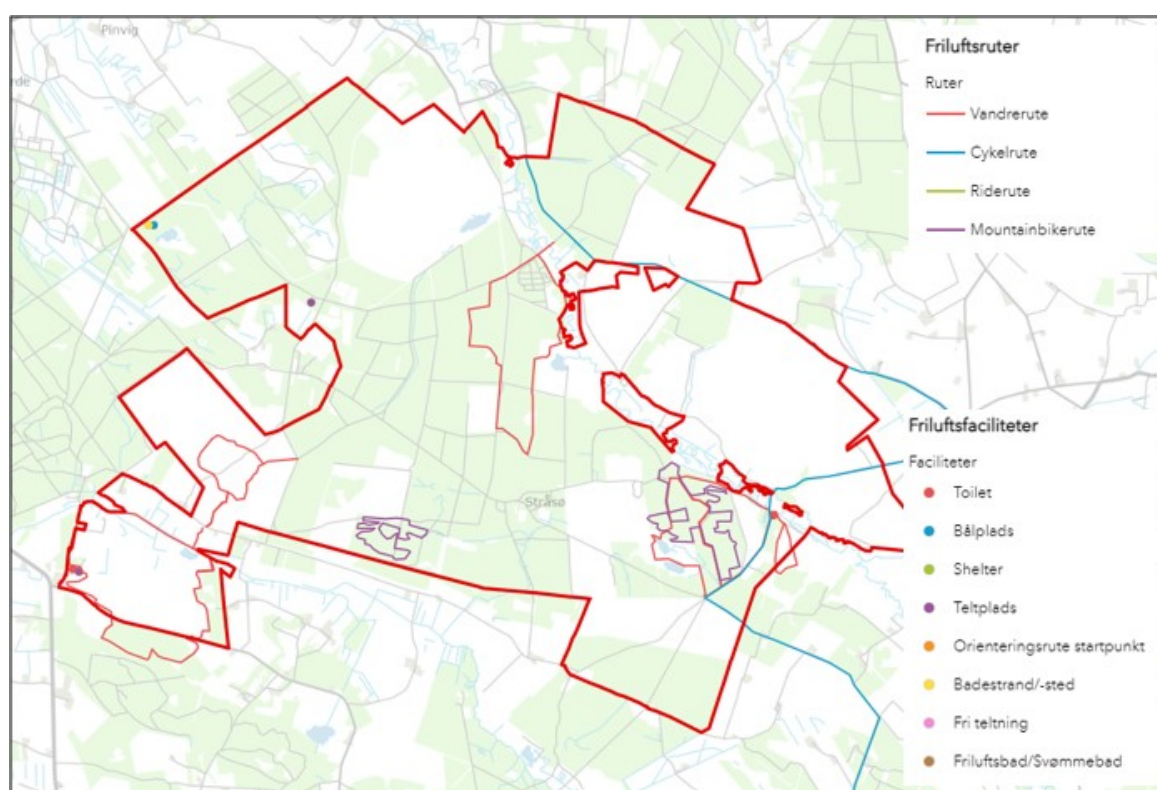
Fortidsminderne fremgår af nedenstående kort 9.

Kort 9 Forekomsten af fredede fortidsminder, beskyttede sten- og jorddiger samt øvrige værdifulde kulturspor

5. Friluftsliv

Området opsøges typisk af folk i bil, som benytter parkeringspladserne ved en af de gennemgående offentlige veje. Herfra bevæger publikum sig ind i området. Det kan være til fods, på cykel eller til hest. Landskabets variation sammen med flora og fauna bidrager året rundt med oplevelsesmuligheder for den opmærksomme besøgende. Området er ikke bynært beliggende, og det er således typisk folk som målrettet kører en længere distance for at opleve det store naturområde, som i kraft af stilheden og ensomheden virker specielt og betagende. Besøgende bydes således mest på "stille" oplevelser i naturen, hvilket også afspejles i udbuddet af forskellige faciliteter, idet deres antal ikke er så omfangsrigt områdets størrelse taget i betragtning. Friluftsfaciliteter i området fremgår af nedenstående kort 10.

Kort 10 Eksisterende friluftsfaciliteter i området (se også www.udinaturen.dk for en mere detaljeret beskrivelse af de enkelte ruter, faciliteter og overnatningsmuligheder)

Der findes to lejrpladser i området ved hhv. Lystbækgård og Ulborggård, samt en primitiv overnatningsplads ved Stolbjerg/Lystlundvej. Der er fri teltning i Lystbæk-området.

Kronvildtet er en attraktion i sig selv og ved Råstedvej, nord for Sandfær Plantage er der anlagt en kronvildt-kiggeplads. Derudover er der flere små p-pladser med borde/bænkesæt langs de offentlige veje.

Der er tre afmærkede vandreruter i området - Gosmerturen, Stolbjergturen og Lystlundturen. Gosmerturen har udgangspunkt fra Gosmer Bro. Turen går gennem et fredet egekrat, op omkring Lærkehøj og forbi Studefolden. Stolbjergturen går gennem det privatejede Fuglsang Egekrat og op over Stolbjerg Knude. Lystbækturen har to forløb. Den nordlige del går gennem Sdr. Vosborg Hede. Den sydlige del går ned over Madum Å.

Der er to mountainbikeruter. Der er markeret en rute i kuperet terræn øst for Sønder Vosborg Hede. Ruten er etableret som et samarbejde mellem Naturstyrelsen og Ulfborg Cykelklub. Omkring Stolbjerg og Stolbjergvej ligger ligeledes en rute i kuperet terræn. Ruten er etableret som et samarbejde mellem Naturstyrelsen og Motionscykelklubben Medvind. Ruten er afmærket og mange brugere parkerer bilen ved p-pladsen og madpakkehuset ved Fuglsangbro.

Ved Skelvej i det vestlige hjørne af Stråse Plantage ligger der en børnevenlig badesø. Her er også anlagt en bålplads med borde/bænkesæt på en ø i søen for at mindske brandfare.

På Lærkehøj står der et højt udsigtstårn, der giver udsigt over hele området.

Sydvest for Gosmer bro er der nyligt indrettet en mindre hundeskov, der kan benyttes som en del af vandreturen "Gosmerruten". Parkering i forhold til brug af hundeskoven sker på p-pladsen på nordsiden af broen.

Der er udarbejdet en vandretursfolder for Stråse/Lystbæk området.

6. Plan- og beskyttelsesmæssige forhold

6.1 Natura 2000-udpegninger

Godt halvdelen af området ligger inden for Natura 2000 område nr. 64 "Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø, Idom Å og Ormstrup Hede". Natura 2000 området udgøres af Habitatområde H57 "Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø" (som Naturnationalparken ligger indenfor) og H225 "Idom Å og Ormstrup Hede". Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte de store arealer med indlandsklit, tør og våd hede samt enekrat.

Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 57, fremgår af tabellen nedenfor. Naturtyper og arter forekommende inden for området og kortlagt af Miljøstyrelsen er angivet med udråbstegn.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 57		
Naturtyper:	Visse-indlandsklit (2310)!	Revling-indlandsklit (2320)!
	Græs-indlandsklit (2330)!	Søbred med småurter (3130)!
	Kransnålalge-sø (3140)!	Næringsrig sø (3150)!
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)!
	Våd hede (4010)!	Tør hede (4030)!
	Enekrat (5130)!	Surt overdrev* (6230)!
	Tidvis våd eng (6410)!	Hængesæk (7140)!
	Tørvelavning (7150)!	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)!	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Ege-blandskov (9160)	Stilke-krat (9190)!
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)!	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Bæklampret (1096)!	Laks (1106)!
	Stor vandsalamander (1166)!	Odde (1355)!

Der kan læses mere om Natura 2000-områdets tilstand og trusler i plandokumenterne på Miljøstyrelsens hjemmeside (<https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-planer/>).

Naturstyrelsens Natura 2000 plejeplanerne findes på hjemmesiden (<http://naturstyrelsen.dk/drift-og-pleje/natura-2000-plejeplaner>).

Se kort i afsnit 3.2 for beliggenhed af kortlagt habitatnatur.

6.2 § 25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov

Skovlovens §25 omfatter naturmæssigt særlig værdifulde skove, der ikke er kortlagt i Natura 2000-skovplanen. Der findes mindre områder af egekrat, der er kortlagt efter skovlovens §25.

Tabel 2 Forekomst af §25 særlig værdifuld skov

§25 beskrivelse	Areal (ha)
Registreret egekrat	12,4
Hovedtotal	12,4

Se kort i afsnit 3.2 for beliggenhed af arealerne.

6.3 §3-områder

Cirka halvdelen af Naturnationalpark Stråse vurderes at være beskyttet natur efter Naturbeskyttelseslovens §3 (se kort i afsnit 3.2). Der er tale om §3-beskyttet hede, overdrev, eng, mose, sø og vandløb.

6.4 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner

Naturnationalpark Stråse ligger i hhv. Herning, Holstebro og Ringkøbing-Skjern Kommune.

Herning Kommune har udarbejdet Grønt Danmarkskort, som vil blive vedtaget sammen med den kommende Kommuneplan i slutningen af 2021. Hovedparten af området er af Herning Kommune udpeget som natur med Særlig Naturbeskyttelsesinteresser og Potentiel Økologisk Forbindelse fordi det er internationalt beskyttet natur med forekomst af bilag IV arter, rødlistede arter, og der er store værdifulde skove og områder med højt naturindhold. Mindre dele er udpeget som Potentiel Natur, fordi der er et stort potentiale i at etablere natur på stedet.

I Hernings kommuneplan ligger hele området desuden inden for Nationale Geologiske Interesseområder som følge af beliggenheden som del af Skovbjerg Bakkeø. De få landbrugsarealer der er i området, er udpeget som Værdifuldt Landbrugsområde. Størsteparten af området er udpeget som Værdifuldt Kulturmiljø. Hele området er udpeget som Større Uforstyrret Landskab og Særligt Værdifuldt Landskab. Lilleå-dalen er udpeget som lavbundede arealer egnet til vådområder. På dele af arealerne i den nordlige del af Vind Hede er skovrejsning uønsket.

Holstebro Kommunes kommuneplan 2021 forventes vedtaget i løbet af efteråret 2021 og indeholder som noget nyt Grønt Danmarkskort. Med den forventede udpegning vil stort set hele området for naturnationalparken blive omfattet af Grønt Danmarkskort og langt hovedparten (især heder og skove)

som Naturområder med Særlige Naturbeskyttelsesinteresser. En mindre del nær Madum Å udpeges som Potentiel Natur, mens stort set hele naturnationalparkområdet udpeges som Økologisk Forbindelse.

Hele naturnationalparkområdet udpeges som Bevaringsværdige Landskaber og Større Sammenhængende Landskaber. Områderne ved de store heder udpeges desuden som Geologiske Bevaringsværdier. En meget lille del af området, nær Lystlund, udpeges som Særligt Værdifuldt Landbrugsområde, og i mindre dele langs Lilleå og Madum Å udpeges Lavbundsarealer.

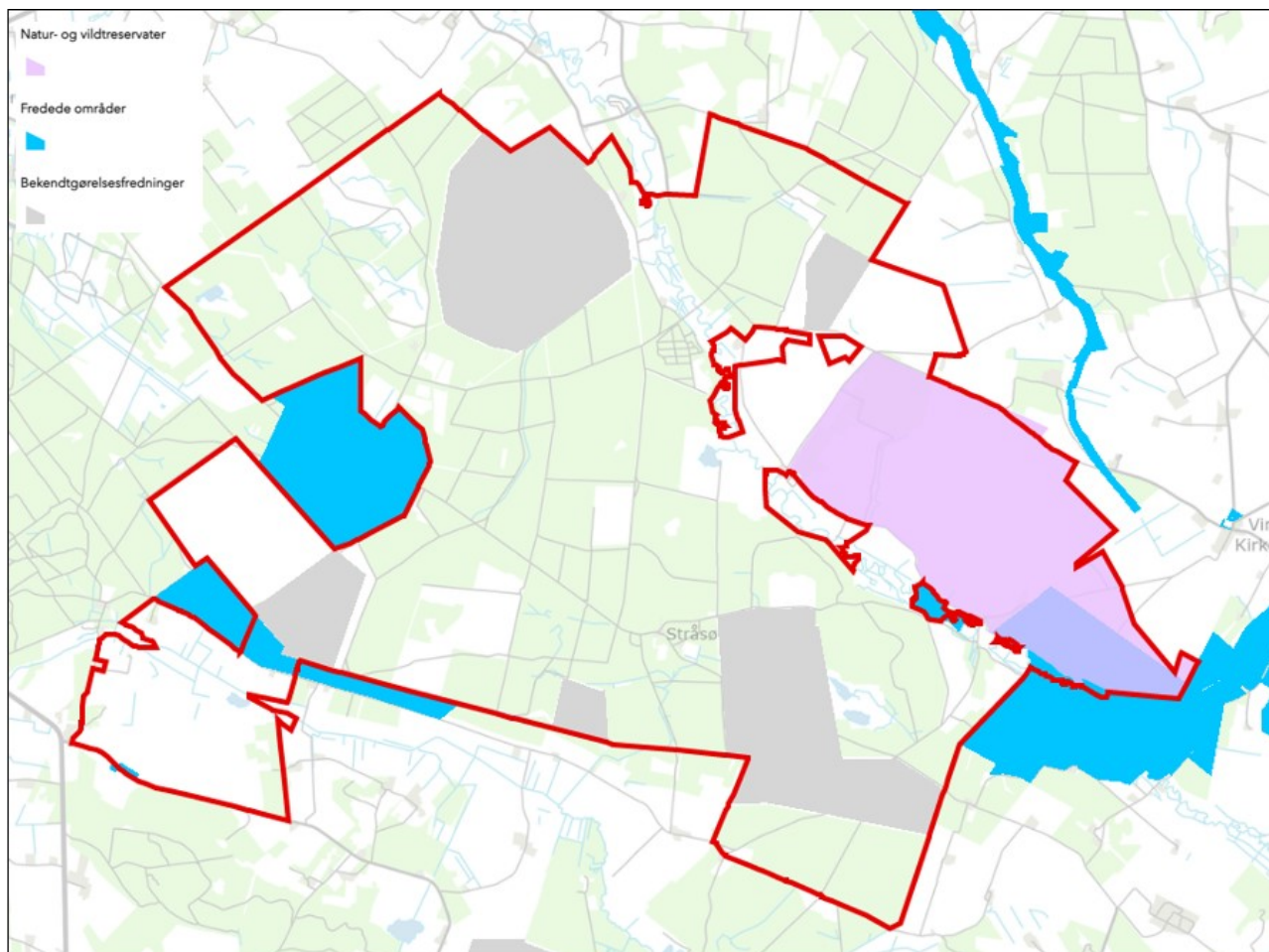
Lystbæk området syd for Madum Å ligger i Ringkøbing-Skjern Kommune. Det fremgår af Ringkøbing-Skjerns Kommuneplan 2021-2033 at Lystbæk området er omfattet af Grønt Danmarkskort som et område med Særlige Naturbeskyttelsesinteresser. Derudover er området udpeget som Bevaringsværdige Landskaber og som Større Sammenhængende Landskab pga. beliggenheden på Skovbjerg Bakkeø med plantagelandskab. Endeligt ligger området inden for Nationalt Geologisk Interesseområde.

6.5 Fredninger og vildtreservater

Naturnationalpark Stråsø er omfattet af følgende fredninger og bekendtgørelsesfredninger:

- **Sdr. Vosborg Hede:**
Fredningen har til formål at bevare landskabets æstetiske værdi. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand og må ikke yderligere beplantes, opdyrkes, planeres, afgraves eller opfyldes.
- **Lystbækgårde Gravhøj:**
Fredningen har til formål at bevare gravhøjene i deres naturlige tilstand gennem mulighed for pleje.
- **Fuglsang Bro:**
Arealerne er fredede på grund af landskabets åbne og kuperede karakter og særprægede plantevækst. Arealerne må ikke beplantes, ændres eller opdyrkes. Træer og buske må dog fjernes som led i plejen. Egekrattet på arealet skal opretholdes.
- **Heder i Ringkøbing Amt:**
Denne fredning omfatter hederne Nr. Vosborg Hede, Blåbjerg Hede og dele af Sdr. Vosborg Hede samt lysåbne dele af Stråsø Plantage. Formålet med fredningen er at sikre bevarelse af hede og undgå tilgroning, tilplantning og opførelse af forstyrrende elementer.

De fredede områder fremgår af kort 11, der også viser natur- og vildtreservater.

Kort 11 Fredede områder, natur- og vildtreservater samt bekendtgørelsesfredninger

Vind Hede er omfattet af "Bekendtgørelse om fredning og vildtreservat i Tihøje og Vind" (BEK nr. 884 af 23/09/2001), der har til formål at beskytte Vind hede som levested for flora og fauna herunder især som yngleområde for hede- og hedemosefugle. Der gælder, at hunde ikke må medtages, planter må ikke opgraves, rygning og brug af åben ild er forbudt. Generel fladefærdsel er forbudt i perioden 1.marts til 30. juni.

6.6 Drikkevandsinteresser

Der er særlige drikkevandsinteresser i dele af området, og der forekommer nitrutfølsomme indvindingsområder.

6.7 Råstofplaner

Området indgår ikke i den gældende eller kommende Råstofplan 2020.

6.8 Naturskogsstrategien

Ved udmøntningen af naturskogsstrategien er ca. 66 hektar udlagt til urørt skov, fordelt med 62 ha til urørt skov fra år 2000 og resten som urørt skov senest år 2040. Arealer i Stråskomplekset er fordelt på 4 delområder og omfatter udvalgte egekrat med tilstødende heder (hvor hede udlagt som urørt skov udgør mere end halvdelen af arealet).

Se kort 4 i afsnit 3.1 for beliggenhed af arealerne.

6.9 Andre udpegninger eller planer

En stor del af naturnationalparken (andelen i Holstebro Kommune) ligger i den UNESCO certificerede Geopark Vestjylland. Sønder Vosborg Hede indgår som geosite nr. 38 i Geoparken som ”Hede med indsander med parabelklitter på bakkeø”.

Vind Hede og Stråø Plantage blev i 2018 udvalgt som et af de 15 natursteder der udgør Danmarks Naturkanon.

Bilag 1 Artstabeller, jf. beskrivelsen i afsnit 3.5

Tabel 3 Liste med områdets* globalt truede arter.

Artens navn	Artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Ingen			

Tabel 4 Liste med områdets* arter på habitatdirektivets bilag 2, 4 eller 5, samt fugle på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1

Artens navn	Artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Urfugl	Fugle	Genindvandring (uddød)	1
Fiskeørn	Fugle	Fredfyldt rede- og fiskepladser	6
Cypres-ulvefod	Planter	Råjord i m. lys skov / hede; brand.	11
Liden ulvefod	Planter	Tidvis vanddækket sandbund	38
Otteradet ulvefod	Planter	Næringsfattig råjord	38
Almindelig hvidmos	Mosser	Uforstyrret morbund	42
Guldblomme	Planter	Lysåbent, næringsfattigt.	45
Rød glente	Fugle	Fred for efterstræbelse	52
Skovmår	Pattedyr	Roligt ynglested, fx hult træ	60
Femradet ulvefod	Planter	Næringsfattig råjord	65
Hede-rendyrslav	Laver	Ren fugtig luft.	65
Almindelig ulvefod	Planter	Lysåben næringsfattig råjord	67
Trane	Fugle	Mose, sumpskov, fred og ro.	72
Natravn	Fugle	Insektrig tør lysning m. spredte træer	87
Hedelærke	Fugle	Insektrig tør lysning m. spredte træer	105
Stor vandsalamander	Padder	Rent klart ynglevand fri for fisk	142
Spidssnudet frø	Padder	Lavt klart ynglevand fri for fisk	179
Rødrygget tornskade	Fugle	Insektrig lysning m. kvas / buske	201
Odder	Pattedyr	Fredfyldte steder ved sø og å	202

Tabel 5 Liste med områdets* dansk truede arter, som ikke også er globalt eller EU-truede.

Artens navn	Artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Kål-fladhat	Svampe	Lysåbent, næringsfattigt.	2
Sart rødblad	Svampe	Løvskov	3
Brungul rødblad	Svampe	Sumpskov, overdrev	5
Duft-ridderhat	Svampe	Næringsfattig gl nåleskov	5
Klit-korallav	Laver	Lysåbent, næringsfattigt.	5
Vår-kobjælde	Planter		5

Lakrids-ridderhat	Svampe	Næringsfattig gl nåleskov	7
Kæruld-græsugle	Andre sommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt, vådt.	8
Orange korkpigsvamp	Svampe	Næringsfattig nåleskov	8
Safrankødet slørhat	Svampe	Næringsfattig nåleskov	8
Stinkende slørhat	Svampe	Uforstyrret morbund i nåleskov	8
Sværtende gråblad	Svampe	Kalkrig / Ierbund	8
Takket bægerlav	Laver	Lysåbent, næringsfattigt.	8
Blålig korkpigsvamp	Svampe	Næringsfattig skovbund, især gl nål.	9
Stor tornskade	Fugle	Lysåbent, næringsfattigt.	9
Violetbrun duftpigsvamp	Svampe	Næringsfattig nåleskov	9
Rust-korkpigsvamp	Svampe	Næringsfattig nåleskov	10
Tør ridderhat	Svampe	Næringsfattig gl nåleskov	10
Kantet ridderhat	Svampe	Næringsfattig gl nåleskov	11
Mycena clavata (en art svamp)	Svampe	Kalkrig / Ierbund m. dødt nåletræ	11
Halsbånd-ridderhat	Svampe	Næringsfattig gl nåleskov	14
Blomster-stængelugle	Andre sommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	15
Grågul bægerlav	Laver	Lysåbent, næringsfattigt.	15
Hede-glansugle	Andre sommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	15
Mørk læderpigsvamp	Svampe	Næringsfattig skovbund, især gl nål.	15
Trehornet skarnbasse	Biller	Lysåbent, næringsfattigt, græsning.	15
Blodrød skørhat	Svampe	Nåleskov	16
Askegraa lavspinder	Andre sommerfugle	Veludviklede laver på løvtræer	17
Skællet kødpigsvamp	Svampe	Næringsfattig nåleskov	17
Tragtformet læderpigsvamp	Svampe	Næringsfattig nåleskov	17
Almindelig lungelav	Laver	Ren fugtig luft.	18
Mariehøneedderkop	Edderkop	Lysåbent, næringsfattigt.	18
Småskællet kødpigsvamp	Svampe	Næringsfattig nåleskov	22
Bæltet korkpigsvamp	Svampe	Næringsfattig skovbund, især gl nål.	24
Spids bægerlav	Laver	Lysåbent, næringsfattigt.	24
Grågrøn bægerlav	Laver	Ren fugtig luft.	26
Smalrandet humlebisværmer	Andre sommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	26
Spættet bægerlav	Laver	Lysåbent, næringsfattigt.	28
Vellugtende læderpigsvamp	Svampe	Næringsfattig skovbund, især gl nål.	31

Spiselig mælkehat	Svampe	Næringsfattig skovbund, især gl nål.	32
Kliddet bægerlav	Laver	Ren fugtig luft.	38
Moserandøje	Dagsommerfugle	Højmose	46
Kommabredpande	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	48
Lakrød bægerlav	Laver	Ren fugtig luft.	50
Ensianblåfugl	Dagsommerfugle	Klokkeensian til æglægning	51
Vendehals	Fugle	Myrer på åbne steder, redehuller	59
Klitperlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	65
Markperlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	72
Argusblåfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt, lyng.	75
Spættet bredpande	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	85
Violetrandet ildfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	87
Metalvinge	Køllesværmere	Lysåbent, næringsfattigt.	96
Okkergul pletvinge	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	129
Hare	Pattedyr	Mix af div biotoper nær hinanden	321

* I fjerde kolonne skal antal statsskove med arten forstås som, hvor mange af Naturstyrelsens 976 delarealer (både skov og lysåbne) arten er kendt fra i perioden 1991-2015. Da der er en usikkerhed forbundet med præcision i artsdata, er det ikke muligt at stedfæste og henføre alle arter præcist til de udpegede arealer. Listen indeholder derfor arter, der er fundet på Naturstyrelsens arealer i området såvel udenfor som inden for udpegningen. Data er knyttet til PhD studie fra 2018 som anvender data fra 1991-2015 og er baseret på Rødliste 2010.